

Niko IKIĆ

Križni put dijaloga i ekumenizma

– Katolički bogoslovni fakultet,
Sarajevo – Glas Koncila, Zagreb,
2019., 720 str.

Zasigurno da je lijepa obljetnica jedne visokoškolske ustanove da djeluje pola stoljeća u znanosti, istraživanju i poučavanju. Upravo takva obljetnica bila je ujedno prigoda i poticaj prof. dr. sc. Niki Ikiću da objavi još jedno svoje djelo na području ekumenske teologije. Naime knjiga naslovljena *Križni put dijaloga i ekumenizma* opsežna je knjiga spomenutoga autora koja se bavi međureligijskom i ekumenskom tematikom. Objavljena je u izdanju Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Sarajevu i Glasa Koncila u Zagrebu, a izdana je 2019. godine povodom pedesete godišnjice djelovanja Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Sarajevu, odnosno »od svoga drugog rođenja« (str. 23.), kako navodi autor u *Proslovu* knjige. Ovo djelo, napisano iz pera sarajevskoga profesora i teologa Nike Ikića koji djeluje dugi niz godina na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu kao profesor, plod je njegova dugogodišnjega rada i istraživanja i još je jedno u nizu brojnih djela koja je ovaj autor objavio.

Knjiga je podijeljena na tri velika dijela koji tvore jednu cjelinu koju je autor naslovio *Križni put dijaloga i ekumenizma*. Spomenuta knjiga obuhvaća ukupno 32 rada koja je autor objavio u raznim znanstvenim i stručnim časopi-

sima na hrvatskom govornom području u razdoblju od 2000. do 2017. godine, a podijelio ih je, kako smo rekli, u tri velika dijela od kojih prvi dio donosi 8 radova, drugi dio 11, a treći dio 13 radova. Knjiga je napisana na hrvatskom jeziku, osim jednoga naslova, koji se bavi kršćansko-islamskim dijalogom, koji je izvorno napisan na njemačkom te se i ovdje donosi na njemačkom jeziku (str. 163–200.).

Osim tri velika dijela knjige koji čine temelj knjige: 1. *Dijaloški put i međureligijski dijalog – dijalog most prema društvu i drugim religijama* (str. 33–200.); 2. *Ekumenizam – put Katoličke Crkve prema pravoslavlju i drugim kršćanskim zajednicama* (str. 201–414.); 3. *Izabrane i osporavane ekumenske teme* (str. 414–686.), sastavni su dio knjige proslav, tematski uvod, a osim toga knjiga donosi i dvije recenzije, kratice, kazalo imena i kratki životopis autora s bibliografijom do sada objavljenih knjiga te znanstvenih i stručnih radova autora. Recenzenti knjige jesu mons. dr. sc. Ratko Perić, biskup i dr. sc. Mato Zovkić, profesor emeritus.

Svećenik Vrhbosanske nadbiskupije i dugogodišnji profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu Niko Ikić svjestan je potrebe dijaloških i ekumenskih odnosa u Bosni i Hercegovini te zbog toga smatra: »Ekumensko djelovanje bi trebalo postati prepoznatljivim znakom naše mjesne Crkve.« (str. 27.) Upravo je Bosna i Hercegovina mjesto u kojem je Niko Ikić proveo većinu svoga života te živi i djeluje na području koje je ujedno pod-

ručje međureligijskoga i ekumenskoga dijaloga, ali i područje koje je po mnogočemu specifično. »Budući da je BiH na razmeđu triju kultura i triju velikih svjetskih religija, za Katoličku Crkvu u BiH se time pruža jedinstvena prilika dijaloških i ekumenskih odnosa.« (str. 27.) Upravo je to izazov u koji se autor upušta u svome znanstvenom istraživanju i u ovoj knjizi, a istraživanjem ekumenske tematike bavi se još od svojih studijskih dana u Beču.

Prvi dio knjige autor je dakle posvetio dijalogu koji vidi kao most prema društvu i drugim religijama te u prvom dijelu knjige dolazi do izražaja, među ostalim, i međureligijski dijalog. Navodeći da su dijalog i ekumenizam u današnjem vremenu u određenoj krizi, isto kao što su i društvo i Crkva, ističe: »Dijalog je jedini put prevladavanja predrasuda, uklanjanje mržnje, rušenje i nadilaženje straha od drugoga. Dijalog je put do istine i put do drugoga i drugačijega.« (str. 29.) Važnost dijaloga dakako je neupitna i dijalog je potreban suvremenom čovjeku i suvremenom društvu, ali istovremeno »Dijalog i ekumenizam su 'via dolorosa' Crkava i drugih vjerskih zajednica u svijetu« (str. 25.). S tim u vezi može se uočiti da se autor suočava s poteškoćama i raznim izazovima s kojima se susreću vjernici i pripadnici Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini. Stoga izdvojimo iz prvoga dijela knjige izazov novoj evangelizaciji u Bosni i Hercegovini, a to je ekumensko-dijaloški pogled i pristup. U tom smislu u knjizi se progovara o

novoj evangelizaciji u pravoslavnom i islamskom razumijevanju, gdje se nastoji prikazati kako pravoslavni shvaćaju novu evangelizaciju, a na koji je način nova evangelizacija shvaćena u islamu. Upravo taj ekumensko-dijaloški pogled navodi se kao izazov u novoj evangelizaciji na području Bosne i Hercegovine i na toj ekumensko-dijaloškoj perspektivi valjalo bi svakako još poraditi.

Drugi dio knjige započinje Congarovim smjernicama. Yves Congar kao francuski teolog, čija je teologija i čije su smjernice značajne u odnosima istoka i zapada, dao je važan obol novom katoličkom odnosu prema drugim kršćanima i prema ekumenskim reformama koje su svoju važnu prekretnicu imale na Drugom vatikanskom koncilu. Stoga Ikić upravo s Congarom započinje drugi dio knjige u kojem se, među ostalim, bavi ekumenskom situacijom i koracima koje je učinila Katolička Crkva s obzirom na ekumenizam, ali se uviđa također mnogo toga što bi trebalo popraviti i poboljšati. Navodeći svijetle primjere iz prošlosti (kao što su Strossmayer i Stadler) u kojima vidi dobar i snažan uzor i poticaj za dijalog u sadašnjosti i budućnosti, autor ističe ono što je dobro u tim primjerima te što je pozitivno i korisno za još bolji i kvalitetniji dijalog i suradnju. *Via oecumenica dolorosa* o kojoj progovara autor jest put u kojem razmatra ekumensku situaciju uočavajući i poteškoće ekumenskoga dijaloga, ali dajući i određene smjernice i poticaje za ekumensku suradnju. No ne zaustavlja se na tome, već donosi

i određene perspektive u ekumenskom dijalogu u Bosni i Hercegovini, posebice kada je riječ o katoličko-pravoslavnim ekumenskim odnosima, donoseći i pojedine konsenzuse koji su postignuti kao svojevrsni plodovi dijaloga među kršćanima na razini opće Crkve.

Treći dio knjige obrađuje važne teološke teme u ekumenskom dijalogu, ali također i teme koje su ne samo aktualne nego često i sporne. Međutim hrabro i stručno autor se upušta i u takve osporavane i veoma zahtjevne teme te ih na stručan način obrađuje. Među temama koje se obrađuju u trećem dijelu knjige spomenimo npr. pitanje primata rimskoga biskupa o kojem se progovara na temelju dokumenata i u svjetlu nauka Drugoga vatikanskoga koncila, ali i na temelju drugih relevantnih dokumenata. Pitanje primata rimskoga biskupa ujedno je možda i jedno od najspornijih ekumenskih pitanja, ali je također i veliki eklezijalni izazov suvremene ekumenske teologije. Osim toga istaknimo ovdje posebno i temu *Communicatio in sacris* kojom se autor također bavi donoseći ne samo načela i važeće odredbe nego se osvrće i na onaj praktični dio te uistinu važne teme ekumenske teologije i jedne od krucijalnih tema dijaloga među kršćanima.

Na koncu može se reći da je ova knjiga uistinu knjiga dijaloga, i ekumenskoga i međureligijskoga. Kao autor brojnih knjiga, priručnika te radova dogmatske i ekumenske tematike, Ikić je objavio i ovo uistinu jedno i kvalitativno i kvan-

titativno vrijedno djelo koje, baveći se ekumenskom tematikom, obuhvaća važne studije i dokumente s obzirom na ekumenski dijalog i suradnju. Osim toga autor u knjizi odgovara i na probleme i na poteškoće u ekumenskom dijalogu te na stručan način iznosi moguća rješenja temeljeći sve to na postojećim crkvenim i drugim dokumentima te relevantnim autorima i literaturi, i domaćoj i stranoj. Razmatrajući i istražujući teme pod raznim aspektima kao što su teološki, eklezijološki i dr., a imajući u vidu kršćansko zbližavanje i dublje upoznavanje, autor se hvata u koštac s brojnim aktualnim pitanjima i temama.

Naglasimo ovdje i posvetne riječi knjige koje autor navodi: »Kristu na slavu, Crkvi, dijalogu i ekumenizmu na korist, mojim roditeljima u zahvalu«, a knjigu upućuje svim čitateljima zainteresiranim bilo za ekumenski bilo za međureligijski dijalog. Knjiga ide upravo u tom smjeru da upozori na potrebu i na važnost dijaloga, bilo ekumenskoga bilo međureligijskoga, na ono što je danas potrebno suvremenom čovjeku i suvremenom društvu jer se bez dijaloga ne može zajedno ići naprijed i nema zajedničkog napretka. Stoga je knjiga više nego dobrodošla hrvatskom čitateljstvu jer će pomoću nje čitatelji moći otvoriti i produbiti neka pitanja vezana posebno uz ekumenski i međureligijski dijalog koja autor u svojoj knjizi vješto, na jasan i stručan način obrađuje.

Antun Japundžić